

04. AVGUST 2015. BR. 401

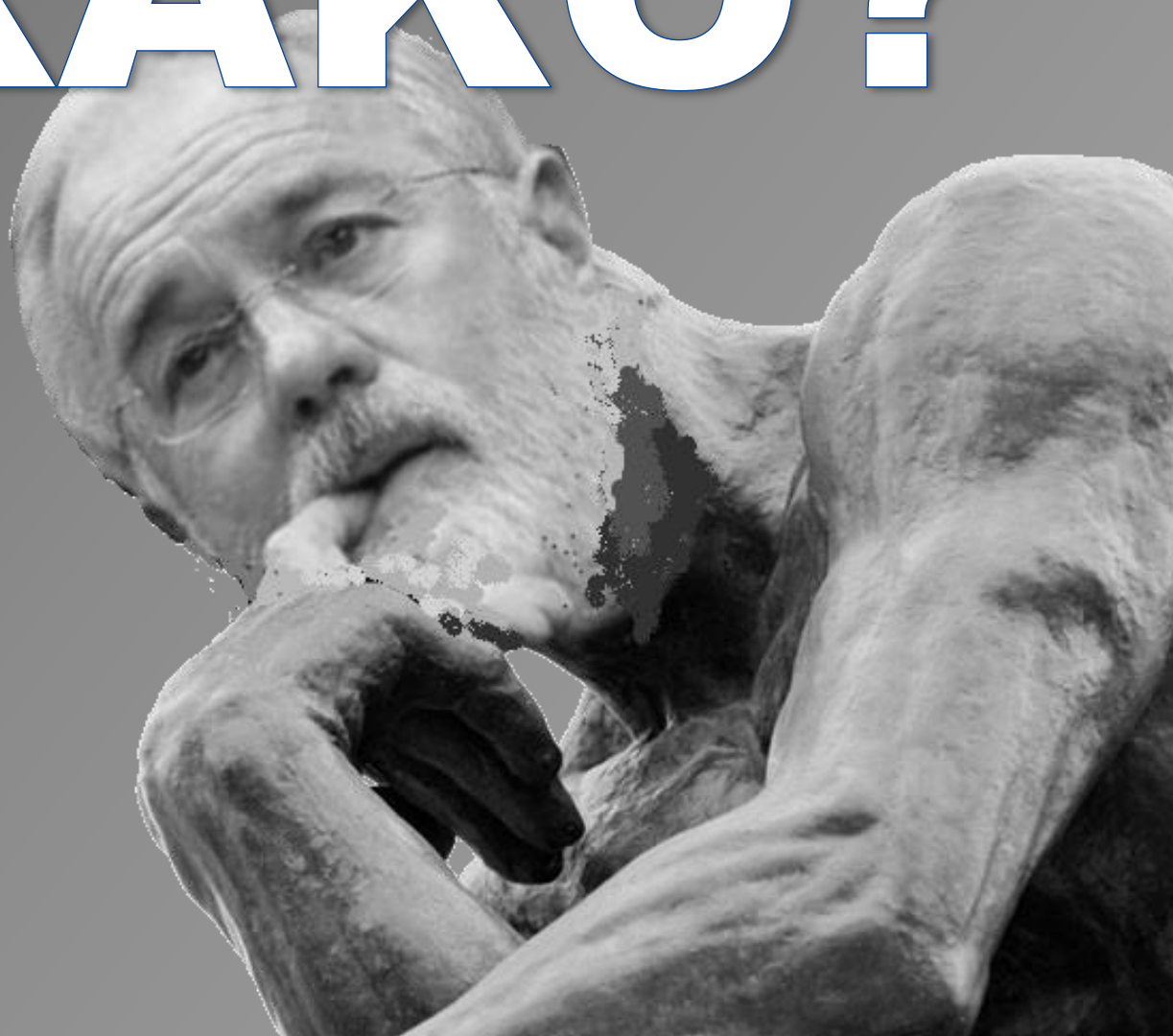
BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

TEŠKE PREPREKE DO JEDINSTVENOG ENERGETSKOG TRŽIŠTA

STRANE 1-2

KAKO?

EU: Konsultacije o međuvladinim energetskeim ugovorima

BRISEL - U težnji da proveri usklađenost međunarodnih energetskeim ugovora (Intergovernmental agreements - IGAs) koje članice EU dogovaraju sa državama van ovog bloka pre njihovog potpisivanja, Evropska komisija je 30. jula otvorila javne konsultacije ovom delikatnom predlogu oko koga postoje dijametralno oprečna gledanja među članicama, kao i samim energetskeim kompanijama. Sadašnja „vlada“ EU brani ovu meru polazeći prvenstveno od iskustava sa (napuštenim) projektom gasovoda Južni tok, gde su međuvladini ugovori koje je Rusija sklopila sa tranzitnim državama - prema viđenju Komisije - bili u nekim stavkama u suprotnosti sa trećim energetskeim paketom EU. „U međunarodnom okruženju kada se energetska sigurnost nalazi u središtu debate, Komisija želi da razmotri IGA odluku“. Javna rasprava, upućena vladama zemalja članica, energetskeim kompanijama i drugim učesnicima na tržištu, otvorena je do 22. oktobra ove godine, saopšteno je iz Komisije. europa.eu

Poljska može da blokira preuzimanje strateških kompanija

VARŠAVA - Poljski parlament je usvojio ovih dana zakon koji dozvoljava državi da blokira investiture u nameri da kupe velike udele u kompanijama ocenjenim kao bitne za nacionalnu bezbednost zemlje, objavljuje u prošli utorak **Reuters**. Radi se o granama kao što su

proizvodnja električne energije, skladištenje prirodnog gasa, hemijska industrija i telekomunikacije. Vlada je počela pisanje ovog zakona prošle godine, kada je ruska kompanija Acron uvećala udeo u poljskom državnom hemijskom preduzeću Azoty na 20 odsto. Prema zakonu koji čeka potpis predsednika države da bi stupio na snagu, bilo koji investitor koji planira kupovinu udela od 20 odsto i više u tzv. strateškim kompanijama u Poljskoj, moraće prethodno da dobije saglasnost ministarstva finansija.

S&P: Pad kapitalnih investicija

LONDON - Kapitalne investicije najvećih svetskih korporacija ove godine će najverovatnije pasti treću godinu zaredom, pokazuje ovonedeljni izveštaj agencije za kreditne rejtinge Standard & Poor's. . U

istraživanju S&P-a ovogodišnji pad ulaganja najvećim delom se pripisuje industrijama energije i sirovina, koje se

spremaju da u ovoj godini sreže kapitalna ulaganja za 14 odsto pod pritiskom pada cena nafte, gasa, kao i električne energije, dok raste bojazan u vezi slabljenja potražnje iz Kine.

Evropski prenosni sistem blokira integraciju energetskog tržišta

BERLIN, PRAG, VARŠAVA - „Kada na severu Nemačke dune jači vetar, nama sistem pada“, opisao je ovih dana predstavnik Češke u EU košmar koji je za elektroenergetski sistem njegove zemlje nastao zaokretom vlade u Berlinu ka obnovljivim izvorima energije. Višak proizvedene struje sa mega vetroparkova duž Severnog mora na severu Nemačke prenosi se u južne industrijalizovane savezne države na jugu te zemlje, ali domaće prenosne mreže nemaju dovoljno kapaciteta za to, pa se energija transportuje bočnim putevima kroz susedne zemlje, Češku i Poljsku. Problemi sa učestalim, nepredvidivim padovima sistema, kao i blokadom prenosnih mreža za izvoz sopstvene električne energije, naveli su te dve države da - mimo politike Brisela - uzmu stvar u svoje ruke, piše Politico.eu. Česi su, na primer, počeli sa ugradnjom opreme u prenosne mreže koja će automatski blokirati pristup (nemačkoj) energiji od 2016. godine. Poljska takođe sledi taj korak i očekuje da već ove godine budu aktivirane prve od tih uređaja poznatih pod imenom „*phase shifters*“. Na zapadu, iz istog razloga, ove uređaje su već instalirali operatori prenosnih sistema Holandije, Belgije i Francuske, pa komentar ovog specijalizovanog portala ukazuje na činjenicu da ovakvi unilateralni potezi dolaze u trenutku kada Brisel forsira

Skupo napuštanje nuklearne energije

BERLIN - Četiri godine pošto je nemačka Savezna vlada donela odluku o postepenom zatvaranju svih nuklearnih elektrana u Nemačkoj, ekološka grupacija Saveza 90 - Zelenih upozorava u izveštaju da bi ogromni troškove njihove dekomisije moglo ugroziti stabilnost zemlje. Autori studije pokazali su da 42 milijardi dolara, koliko su energetske kompanije kroz račune za električnu energiju do sada prikupile za troškove dekomisije reaktora i pohranjivanja radioaktivnog otpada, neće biti ni blizu potrebnog iznosa. Kako se najveće nemačke energetske kompanije suočavaju s finansijskim problemima, traže se novi modeli za finansiranje najveće operacije uklanjanja građevinskog i drugog materijala nuklearki u Nemačkoj. U studiji se zato preporučuje da se potrošači zaštite od novih nameta, budući da su oni u računima već platili pomenutih 42 milijarde dolara. Zbog toga se sve više nemačkih političara i stručnjaka pita koliko je bila pametna odluka o zatvaranju svih nuklearnih elektrana, prenosi ruski portal **Sputnik**.

projekat objedinjavanja evropskih energetskih tržišta. „U prošlosti, sa ugljem i nuklearnim elektranama, elektroenergetski sistem je bio krajnje predvidiv. Sada, sa sve više energije iz obnovljivih izvora, sistem više nije moguće planirati, što može dovesti u pitanje i raspravu o formiranju jedinstvenog tržišta“, kaže Joana Mačkoviak Pandera, viši ekspert u nemačkoj think tank Agora Energiewende. Nemačka je stoga pod sve većim pritiskom suseda da pojača prenosnu mrežu između severa i juga države, ali i otpora stanovnika područja koja bi - kako kažu - unakazili dalekovodi. „Ako želimo da imamo veći udeo obnovljivih izvora, moramo da gradimo mrežu“, konstatuje za Politico.eu Walter Boltz, potpredsednik regulatornog odbora Agencije za saradnju energetskih regulatora (ACER). Evropska komisija bi trebalo iduće godine da objavi predlog zakonodavstva vezanog za plan izgradnje jedinstvenog elektroenergetskog tržišta. Međutim, prošlog meseca je komesar EU za energiju i klimatska pitanja, Migel Arias rekao za Politico da EU još nije izgradila prenosni sistem potreban za realizaciju ovog projekta, posebno u svetlu velikih investicija u OIE. .

Gasprom prodaje aktivu u inostranstvu

MOSKVA - Ruski Gasprom najavio je da će zbog ekonomske i političke situacije u Evropi u naredne dve godine restrukturirati svoju aktivu u drugim zemljama. To se prevashodno odnosi na prodaju aktive u letonskom *Latvijas gaze*, gdje Gasprom ima 34 odsto udela, zatim u estonskom *Esti gas* u kom ima 37 odsto akcija, kao i prodaju 34 odsto finskog *Gasum oy*, javlja u nedelju **Sputnik**. Kao razloge za ovakvu odluku Gasprom navodi pad cene nafte, slabljenje rublje, ali i usklađivanje poslovanja prema Trećem energetsom paketu EU, koji podrazumeva da dobavljači gasa ne mogu ujedno da budu i vlasnici magistralnih cevovoda. Pored toga, Gasprom prognozira značajan pad prihoda na evropskom tržištu gasa. Zamenik direktora Fonda nacionalne energetske bezbednosti

MOL želi u dve tranše da kupi udeo Enela u Slovenske Elektrarne

PRAG - Mađarska naftna grupacija MOL najavila je da će nastojati da kupi deo udela italijanskog Enela u slovačkom proizvođaču električne energije Slovenske Elektrarne, pre završetka dogradnje nuklearne elektrane

Mohovice, rekao je član upravnog odbora MOL-a Oskar Viladi. Mađarski naftaš planira da najpre kupi 30 do 40 odsto od Enelovih 66 odsto vlasništva u slovačkoj kompaniji, a „temeljni“ sporazum očekuje da dogovori do kraja ove godine, rekao je u prošli petak Viladi novinarima u Pragu. MOL je, preko svoje naftne firme Slovnaft u Slovačkoj podneo zajedno sa mađarskom državnom elektroenergetskom kompanijom MVM ponudu za otkup Enelovog udela u Slovenske Elektrarne. **Bloomberg**

Rusije. Gasprom je prodaju aktive na inostranim tržištima započeo još prošle godine. Juna 2014. prodato je 37 odsto litvanske gasne kompanije *Lietuvos dujos* za 163 miliona dolara, zatim 37 odsto estonskog *Vorgutenus valdusa* za 20 miliona, a bila je najavljena i prodaja 25 odsto finske gasne kompanije *Gasum oy*, međutim to se još nije realizovalo. Gasprom Germanija, ćerka firma Gasproma koja je zadužena za poslovanje na inostranim tržištima, tokom 2014. poslovala je u minusu, i to u iznosu od 31,5 miliona evra, dok je samo godinu dana ranije prihod kompanije iznosio 286 miliona.

Botas i Gasprom dogovorili diskont - Turski tok kreće?

MOSKVA - Gasprom i turska kompanija Botas postigli su dogovor o popustu na cjenу ruskog gasa od 10,25%, izjavio je ministar energetike Rusije Aleksandar Novak. Ovo pitanje smatrano je ključnom preprekom da Turska pristane na početak realizacije projekta gasovoda Turski tok, što je potvrdio i Novak: „Rad na međuvladinom sporazumu između Rusije i Turske o izgradnji Turskog toka se nastavlja“, rekao je u petak Novak, prenosi agencija **TASS**. Ambasador Turske u Rusiji Unit Jardim je saopštio da Moskva i Ankara razmatraju varijantu prema kojoj bi najprije bila izgrađena jedna cev Turskog toka. U četvrtak, 30. jula, mediji su, pozivajući se na predstavnike u zvaničnim krugovima Turske, preneli da su pregovori o izgradnji gasovoda Turski tok obustavljeni, jer nije postignut dogovor o popustu na ruski gas za Ankaru.

Naftna privreda u godinu dana otpustila više od 160.000 radnika

LONDON - Zbog srozavanja cena nafte u proteklih godinu dana, naftni divovi, od američkog Exxona do evropskog Royal Dutch Shella, zabeležili su oštar pad prihoda i zarada, a u celoj industriji izgubljeno je više od 160.000 radnih mesta. Stručnjaci ocenjuju da ovoliki rez u broju zaposlenih ukazuje da najveće svetske nafte kompanije ne očekuju skori oporavak cena ove noseće energetske sirovine.

Dobit Exxon Mobila, najveće svetske naftne kompanije po tržišnoj vrednosti, pala je u drugom tromesečju za više od 50 odsto, na 4,2 milijarde dolara, dok je u istom lanjskom razdoblju zarada iznosila 8,8 milijardi dolara. Cene 'crnog zlata' iznosile su u drugom tromesečju u proseku oko 60 dolara za barel, dok su se u junu prošle godine kretale iznad 115 dolara. Dobit Exxona od 'upstreama' u drugom tromesečju potonula je s lanjskih 7,9 milijardi dolara na 2 milijarde, dok je zarada od 'downstreama' porasla.

Još je slabije rezultate ostvario drugi po veličini američki naftni velikan Chevron, koji je u proteklom kvartalu zabeležio 90-odstotni pad dobiti, s prošlogodišnjih 5,7 milijardi dolara, na 571 milion. Zbog toga je poslovodstvo kompanije najavilo smanjenje troškova i saopštilo da pregovara s gotovo 3.000 dobavljača i partnera kako bi ove godine u tom segmentu smanjilo oko 900 miliona dolara. Chevron je najavio i ukidanje dodatnih 1.500 radnih mesta, prvenstveno u administracijama.

Evropski naftni *majors* Royal Dutch Shell, koji je u drugom kvartalu zabeležio pad dobiti za 35 odsto, na 3,4 milijarde dolara, najavio je ukidanje 6.500 radnih mesta u ovoj godini i dodatno smanjenje troškova jer očekuje da će cene nafte i dalje ostati niske. Osim otpuštanja 6.500 od ukupno oko 100.000 radnika u svetu, Shell je najavio smanjenje investicija i prodaju dodatnog dela imovine, iako je već od početka godine prodao aktivu u vrednosti četiri milijarde dolara.

Neto dobit British Petroleuma iznosila je, u drugom kvartalu 1,3 milijarde dolara, naspram 3,63 milijarde dolara ostvarenih pre godinu dana. BP je, od početka pada cena nafte prošle godine, pokrenuo restrukturiranje

The Register: „Ura! Vetroparkovi proizvode ogromnih JEDAN Odsto energije u EU!“

LONDON - Tehnologija primenjena radi dobijanja energije iz obnovljivih izvora danas jednostavno ne može da obezbedi dovoljno energije potrebne da svetla ostanu upaljena - preciznije, ne po bilo koju cenu, konstatuje britanski portal *The Register*. Povod za osvrt pod sarkastičnim naslovom: „Ura! Vetroparkovi proizvode ogromnih JEDAN Odsto energije u EU!“, je saopštenje za medije objavljeno iz EU u kome se tvrdi da „energija vetra učestvuje sa

The screenshot shows the top of the The Register website with a red header containing the logo and navigation links. The main article title is "Hurrah! Windfarms produce whopping ONE PER CENT of EU energy" with a sub-headline "Solar's even worse. No matter how you slice it, it ain't working". Below the title is a large image of wind turbines at sunset. To the right, there is a "Science" section with a "Related topic" section featuring a video of two puppets and a "Spotlight" section with a small image of a person in a red dress.

osam odsto u proizvodnji električne energije u Evropi“. Novinari ove publikacije su, kako navodi komentator, zavirili u podatke objavljene u poslednjem Izveštaju o statusu vetra iz EU Zajedničkog istraživačkog centra i utvrdili da su sve ogromne vetrofarme proizvele ukupno 238 teravat-časova od ukupno 2.942 TWh potrošenih prošle godine u zemljama EU. „To jeste osam odsto i trebalo bi da izazove osetno smanjenje emisija ugljendioksida u EU. Ali, naravno, to nije slučaj, jer EU države, kao najrazvijenije ekonomije, dobar deo energije dobijaju u 'neelektričnom' obliku: mi koristimo fosilna goriva u sektoru transporta, radi proizvodnje toplotne energije, za potrebe kuvanja i dobijanja tople vode, kao i za snabdevanje većine naše industrije energijom. I to čini većinu energije koju trošimo i emisija ugljendioksida koje izazivamo“, konstatuje portal. The Register potom prenosi „najsvežije raspoložive podatke Eurostata, prema kojima EU zapravo godišnje troši oko 1.666 miliona tona ekvivalenta nafte iz svih izvora energije,

odnosno 20.710 TWh. Onih 238 TWh energije vetra u ovom odnosu predstavljaju tek nešto iznad majušnih jedan odsto. Sunce? Oko polovine od toga, što daje total doprinosa obnovljivih izvora u zadovoljenju energetske potrebe EU od oko 1,5%. Srazmerno tome i u smanjenju emisija CO₂“, zaključuje portal.

HSE prvi iz regije član ICE berze

LJUBLJANA - Holding Slovenske elektrarne (HSE) postao je punopravni član Intercontinental Exchange, kao prva energetska kompanija iz jugoistočne Evrope, koja je počela trgovanje na toj globalnoj berzi. HSE je najveći proizvođač i trgovac

električnom energijom na veleprodajnom tržištu u Sloveniji. Berza ICE osnovana je 2000. godine u Atlanti (SAD) i specijalizovana je za energetske sektor. Godine 2001. otkupila je glavno evropsko tržište energije, IPE (International Petroleum Exchange).

SEEbiz

JANAF: Najbolji finansijski rezultat ikada

ZAGREB - U prvom polugodištu 2015. JANAF je ostvario najbolje poslovne rezultate od kako postoji sa ukupnim prihodom od 313,7 miliona kuna (rast za 38%), bruto dobit od 108,0 mil. kn i neto dobit od 86,4 mil. kn, što je za 107,1% više od ostvarenih dobiti u istom razdoblju prethodne godine. Osim toga, 63,4% poslovnih prihoda ostvareno od izvoza. Prihodi od temeljne delatnosti Društva – transporta i skladištenja nafte i naftnih derivata, iznose 298,8 mil. kuna i veći su za 37,2% od ostvarenja prethodne godine. Uspešno poslovanje rezultat je povećanja skladištenja u novoizgrađenim kapacitetima i za veći broj kupaca, zatim tržišne potražnje za skladištenjem, većeg transporta, ali i višegodišnjih ulaganja u modernizaciju sistema, istakao je na press konferenciji 31. jula predsednik Uprave JANAF-a. Dragan Kovačević. **energetika-net**

Vitol investira u terminale u Pločama

ZAGREB - Brzorastuća hrvatska firma *Prvo plinarsko društvo* (PPD) osigurala je jakog partnera - Vitol Grupu, jednog od vodećeg svetskih energetskih trgovaca - za svoje projekte gradnje terminala za tečni naftni gas (TNG) i terminala za naftne derivate u Pločama, procenjene na 125 miliona evra, S Vitolovom podfirmom VTTI, specijalizovanom za ove poslove. PPD je, kako saznaje Poslovni dnevnik, potpisao MoR za razvoj ova dva terminala za skladištenje i pretovar veličine 273.000 kubnih metara. Poslovni piše da će „saradnja sa Vitolom pre svega obezbediti kupovinu naftnih derivata i TNG-a morskim putem iz različitih izvora, mimo Rusije i zemalja bivšeg Sovjetskog saveza. Terminali u Pločama otvoriće i mogućnost za ulazak alžirskog i američkog TNG-a na hrvatsko, ali i tržište susednih zemalja, od Slovenije, BiH, Srbije do Makedonije i Albanije, piše zagrebački poslovnjak. Trenutno postoji samo jedan terminal TNG-a na ovoj strani Jadrana, u Albaniji, i pokriva tamošnje potrebe, kao i samo jedan na italijanskoj strani, na krajnjem jugu u Brindisiju.

MoR između Vitolove firme VTTI i PPD-a, prema dostupnim informacijama, obuhvata zajedničko investiranje u terminal, pri čemu je PPD partner koji osigurava sve potrebne dozvole i lokalnu snagu na tržištu, dok je VTTI partner koji ima finansijsku snagu, unosi know-how upravljanja terminalom i - pretpostavlja Poslovni dnevnik - preko Vitola osigurava robu koja će kroz to skladište fluktuirati.

Procene su da bi sredinom 2017. terminal za TNG mogao biti u funkciji. Gradnja terminala za naftne derivate ići će nešto brže, a završetak prve faze je planiran za kraj 2016.

U prošloj godini Vitol Grupa je ostvarila prihode od 270 milijardi dolara. Prevezli su 268 miliona tona sirove nafte i derivata, svakog dana prodaju više od 5 miliona barela sirovina i derivata, a u svakom trenutku na moru plove njihovih 200 brodova. VTTI poseduje 11 terminala na pet kontinenata U devet godina postojanja već je dostigao skladišne kapacitete od 8,7 miliona kubnih metara.

Hrvatska raspisala novi tender za istraživanje nafte i gasa

ZAGREB - Hrvatska agencija za ugljovodonike saopštila je u sredu da će druga licencna runda za koncesije za istraživanje nafte i gasa, kako na području Jadrana, tako na kopnu u Slavoniji, biti raspisani u septembru ove godine. Tender će biti otvoren sedam meseci. Vlada Hrvatske je prvi tender raspisala u aprilu 2014. posle koga je ostalo nedodeljeno 19 istraživačkih područja. U prošli ponedeljak, tome je pridodato još sedam blokova, kada je konzorcijum koji su činili američki Marathon Oil i austrijski OMV odlučio da odustane od istraživanja nafte i gasa u Jadranu. Iz OMV-a je saopšten, kao razlog, pad cena nafte u svetu, što je poremetilo računnicu mnogih investicija, posebno offshore, baziranih na gotovo duplo skupljoj nafti u momentu procene efektivnosti tih projekata. S druge strane, hrvatski ministar privrede Ivan Vrdoljak je kao ključni razlog naveo nerešeno pitanje pomorske granice između Hrvatske i Crne gore, prema kojoj naginje većina blokova dodeljenih američko-austrijskom konzorcijumu.

Pojedini analitičari ovome dodaju u izbivanje atraktivnih iranskih polja na scenu, uoči prestojećeg ukidanja sankcija Teheranu. Osim vraćenih sedam blokova i iz Ine je nagovešteno da preispituje u novim okolnostima dali joj se isplati ulaganje u dva bloka, takođe u južnom delu hrvatskog Jadrana, koji je na tenderu pripao toj hrvatsko-mađarskoj kompaniji. **agencije**